

Dokumentace restaurování

Záměr na restaurování balustrády věže radnice v Kroměříži

Rozšíření průzkumu a záměru z 20. 4. 2024

Vypracoval: Mgr. A. Jiří Finger, odborný restaurátor

2024

Tento text a fotodokumentace jsou chráněny podle autorského zákona č. 89/1990 Sb. v úplném znění s tím, že právo k užití ve smyslu zákona číslo 20/1987 sb. v plném znění (o památkové péči) má Národní památkový ústav, ústřední odborné pracoviště v Olomouci a vlastník památky

Obsah

1	Základní údaje	2
2	Úvod	2
3	Rozšíření restaurátorského průzkumu	2
4	Změny v restaurátorském procesu	3
5	Přílohy.....	7
6	Fotodokumentace	9

1 Základní údaje

Název památky:	Věž radnice – balustráda věže, kamenné prvky
Datace:	1651, barokní přestavba, zvýšení věže
Číslo rejstříku ÚSKP:	číslo ÚSKP: 33021/7-6009
Lokalita:	Kroměříž, Velké náměstí č. o. 1, č. p. 115
Vlastník památky:	město
Zahájení prací:	průzkum od 14. 2. 2024

2 Úvod

Tato část doplňuje počáteční průzkum zejména o pohledy a poznatky z venkovní strany. To nám umožnil přístup z vysoko zdvižné plošiny. Pro přehlednost jsme zvolili samostatné zpracování

3 Rozšíření restaurátorského průzkumu

3.1 Metodika průzkumu

V této fázi bylo provedeno další hodnocení stavu památky. Zaměřili jsme se více na souvislosti spojených konstrukcí. Bylo částečně odkryto plechování madla a provedena větší sonda do dlažby.

3.2 Vyhodnocení průzkumu

Svislé kamenné prvky sloupky a kuželky vypadají z venkovní strany hůře jak z vnitřní a je potřeba počítat s jejich kompletní výměnou. Jejich vybourávání z horního oblouku hodin bude nutné konzultovat se statikem, protože obě konstrukce spolupůsobí navzájem, viz výkres v příloze. Před středním sloupkem má zdivo cca 12 cm. Také se zde mohou objevit kotvy či jiné kovové spojovací články.

Z hlediska zachování historické informace navrhuji kousek balustrády osadit někde ve vhodném interiéru.

Madlo balustrády je z venkovní strany pokryto vrstvou pačoků, která zakrývá jeho stav, ovšem jsou zde patrné trhliny a posuny. Tmely jsou viditelné ze všech stran a místy podle sondy zasahují do hloubky několika cm. Jsou přetmeleny spáry i trhliny. Pod tmely jsou různé armatury. Pod plechem kryje madlo dřevěná fošna silná 4 cm a široká jako vrch madla. Oplechování madla je připevněno k fošně. Není možné vyhodnotit, jak velké části madla půjde zachránit, ale je jisté že se po demontáži ukáže větší rozsah poruch než je patrné nyní. Je potřeba počítat s výměnami v rozsahu minimálně 50%.

Způsob kotvení dubových sloupků do madla zatím není známý. Provedená sonda ukázala, že sloupek je ze značné části podezděn cihelnou vyzdívkou.

Nová sonda do mazaniny odkryla 4 pískovcové dlaždice. Dlaždice jsou zcela rozpadlé. Je třeba počítat s kompletní výměnou. Zvolený materiál nemá takové fyzikální vlastnosti, aby zvládl přežít na takto exponovaném místě. Bude vhodné vybrat kvalitnější kámen.

4 Změny v restaurátorském procesu

Zásadní změnou v dříve navrženém postupu je rozsah prvků navržených k náhradě kopiemi. Kompletně je třeba vyměnit dlažbu, sloupky i kuželky. Rozsah nutných výměn madla bude jasný až po jeho demontáži.

Další změnou je pochopení potřeby při demontáži věnovat velkou pozornost spolupůsobení balustrády a oblouku hodin.

Následující popis je mírně upravenou variantou původního. Položky restaurování se budou týkat pouze částí madla, případně fragmentů určených k instalaci v interiéru.

4.1 Demontáž

Po dohodě se statikem bude zvolen vhodný postup demontáže. Bude nutné postupovat po částech.

4.2 Čištění biologických depozitů

Biologické depozity budou odstraněny za účelem nutnosti konsolidace, konzervace a doplnění poškozených míst, která jsou překryta těmito nárůsty. Na základě zkoušek bude zvolen vhodný fungicidní prostředek pro jejich zahubení a po technologické přestávce budou odstraněny citlivě mechanicky špachtlí a dočištěny kartáči a vodou případně vodní párou.

4.3 Doplnění průzkumu

Komplexní vyhodnocení všech aspektů důležitých k restaurování bude možné až po demontáži části balustrády z lešení, sejmutí ochranných sítí, plechování madla a odstranění nesoudržných tmelů. Jde zejména o rozsah výměn madla, potvrzení či rozšíření poznatků o stratigrafii nátěrů a návrh finálního barevného řešení.

4.4 Prekonsolidace narušených partií

Před zahájením čištění bude lokálně provedena konsolidace narušených a zvětralých partií vhodným organokřemičitým prostředkem.

4.5 Čištění barevných nátěrů

Budou sejmuty pouze nesoudržné vrstvy. Při čištění je třeba dbát na ponechání fragmentů nejstarších barevných liček, které tvoří součást historické hodnoty balustrády.

4.6 Čištění povrchu kamene a odstranění krust

Bude provedeno s ohledem na stav kamenného materiálu. Krusty budou na základě zkoušek odstraněny nebo ztenčeny vhodným chemickým prostředkem nebo mechanicky postupem tak, aby nedošlo k poškození povrchu kamene a byla obnovena jeho paropropustnost. Při práci na věži nebo lešení bude vhodné používat horkou vodu nebo páru aby se co nejvíce omezilo množství použité vody, která by mohla zatékat do nižších konstrukcí věže.

4.7 Konsolidace povrchu

Podle vyhodnocení stavu povrchu kamene po očištění a sejmutí nevyhovujících tmelů, bude stanoven rozsah a způsob konsolidace narušených povrchů. Předpokládám pouze lokální

konsolidaci narušených partií, podle stupně jejich poškození, organokřemičitým prostředkem.

4.8 Výměny silně poškozených prvků

Vybrané prvky budou nahrazeny sekanými kopiemi z hrubozrnného křemičitého pískovce.

4.9 Doplnění chybějících partií, plastické retuše

Pomocí tmelu, odpovídajícímu barvě a struktuře původního materiálu budou doplněna pouze mechanická poškození a narušené povrchy. Tmel bude připraven na základě praktických zkoušek. Reverzibilita bude zajištěna volbou tmelu měkčím než původní materiál. Doplněné partie a přechody mezi tmely a kamenným materiálem budou v případě nutnosti plasticky retušovány či dodatečně strukturálně upraveny. Není žádoucí ponechávat na povrchu nějaká větší poškození, protože to pod finálním nátěrem nepůsobí dobře.

4.10 Barevné retuše

Doplňky a plastické retuše budou lokálně barevně přizpůsobeny lazurní retuší tak, aby nepůsobily rušivě ještě před provedením konečné povrchové úpravy vápennou ličkou.

4.11 Sejmutí a náhrada mazaniny

Mazanina je popraskaná a pod jejím povrchem se zadržuje vlhkost. V případě rozebírání balustrády je nutné ji odstranit. Na místo osadit do vhodné malty novou kvalitní pískovcovou dlažbu. **Skladbu podkladu včetně izolace určí příslušný specialista. Včetně detailu jejího ukončení směrem k vnějšímu obvodu, krytému oplechováním.**

4.12 Povrchová ochrana

Všechny kamenné prvky včetně dlažby je nutné po vyzrání vápenné ličky chránit hydrofobizací, zejména s ohledem na maximální prodloužení jejich životnosti. **To je potřeba konzultovat s dodavatelem ličky.**

Mgr. A. Jiří Finger, odborný restaurátor

(licence MK ČR pro restaurování nepolychromovaných sochařských uměleckých děl z kamene, umělého kamene, sádry a keramiky)

V Olomouci 15. 11. 2024

Mgr. A. Jiří FINGER

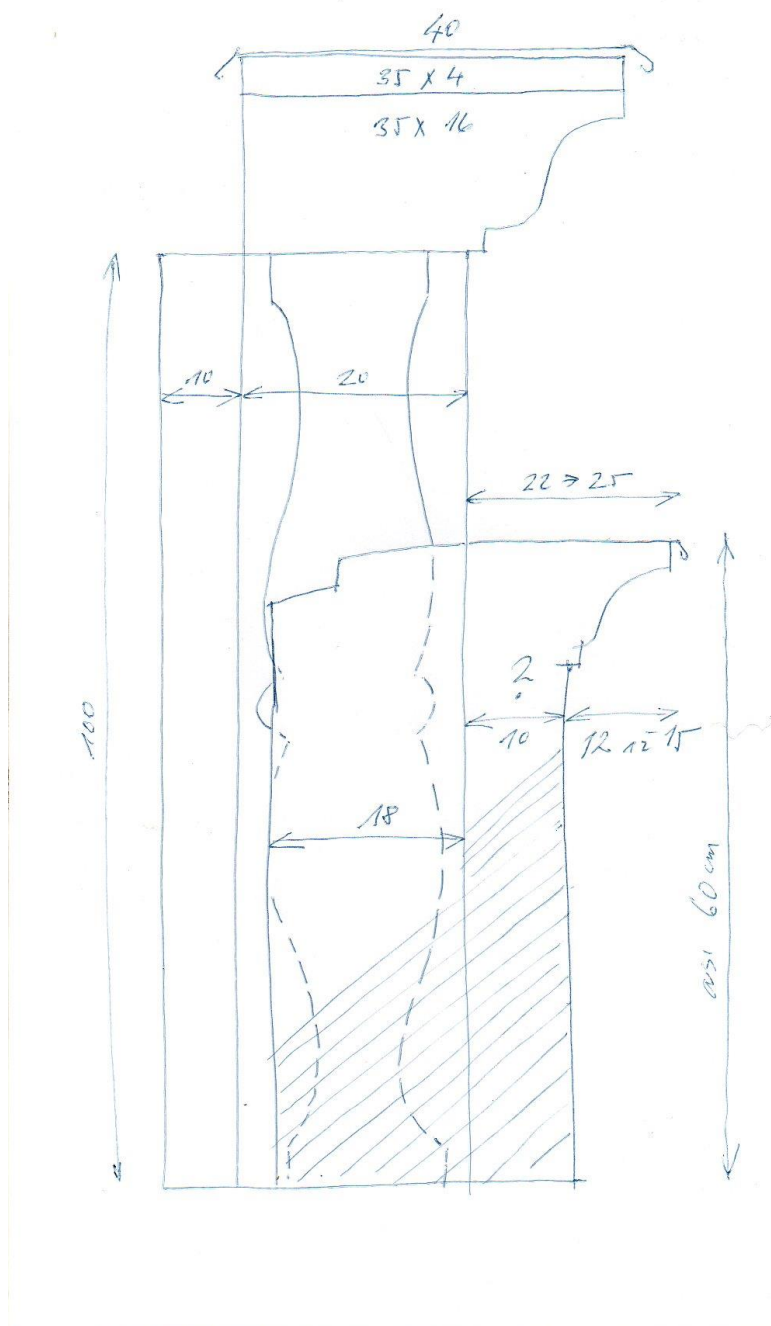
Hodolanská 30
772 00 OLOMOUČ
tel. 603 108 724

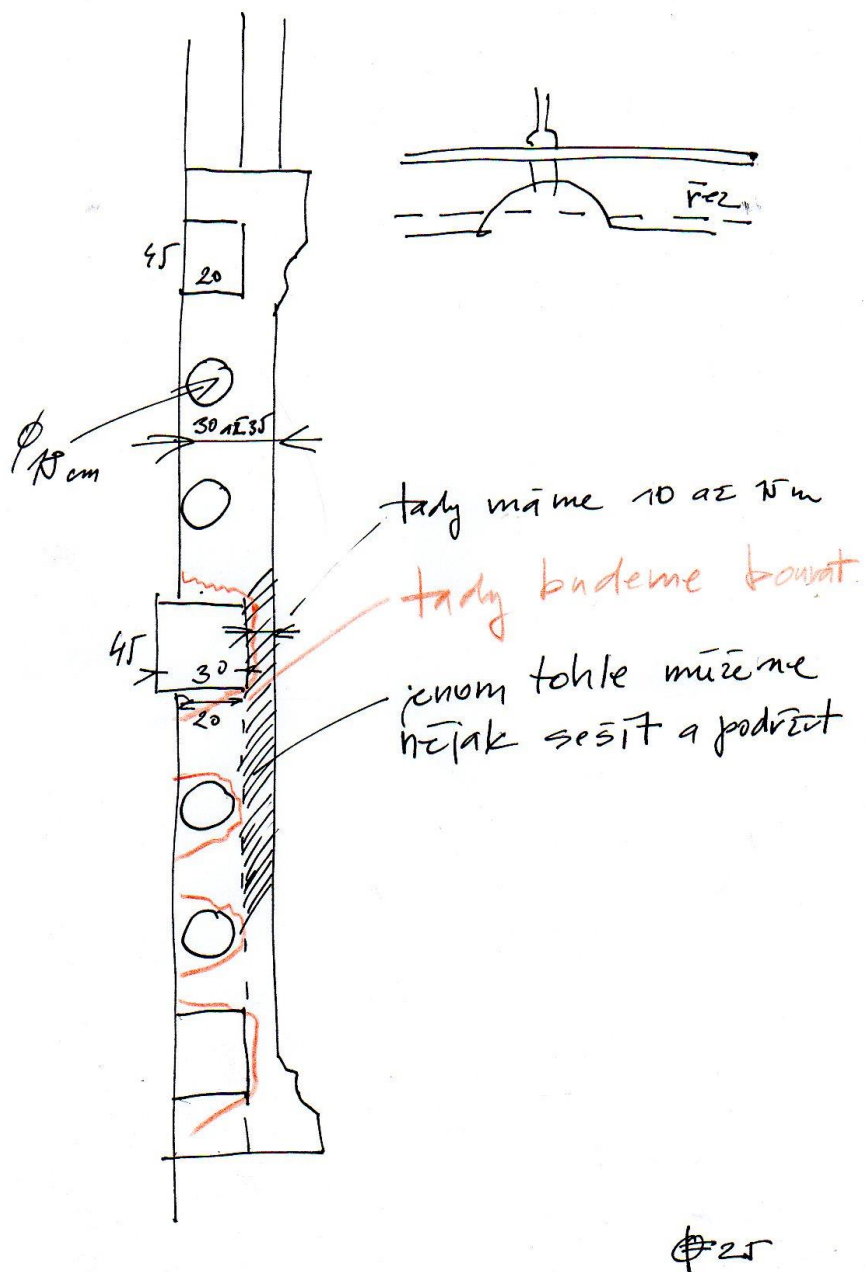
IČO 11190353, DIČ: CZ6606020190

5 Přílohy

Řez vrcholem hodinového oblouku a balustrádou. Rozměry jsou orientační a budou se pravděpodobně na různých stranách věže lišit.

6 Fotodokumentace

Pohled od ulice Kovářské

Pohled od velkého náměstí

Stav kuželek dříve označených jako vhodné k restaurování

Madlo kryje v celé šířce fošna silná 4 cm

Sonda a foto Ing. arch. Vojtěch Kmošek